

"אדי לדתיים" הוא טריק לקבלת קדימות בהשתלות

רגע לפני שחוק השתלות האיברים נכנס לתוקף ויקנה עדיפות לקבלת איברים לאלו שחתומים על כרטיס אדי, תדון מחר בפני ועדת השרים לענייני חקיקה בהצעה לתיקון החוק ולהוספת כרטיס תורם המיועד לדתיים, שיקנה להם את פריבילגיית הקדימות מבלי שבפועל יצטרכו לתרום. מנהל היחידה להשתלות לב בשיבא טוען שזהו שפל פוליטי וחברתי: "אם הכוונה כנה, שיחתמו על אדי"

פרופ' יעקב (ג'יי) לביא

מדינת ישראל התברכה ברמת רפואה מן המתקדמות בעולם ויכולה להישיר מבטה, ולעתים קרובות אף להביט מגבוה, אל כל מדינה מערבית מתקדמת בכל תחומי הרפואה, פרט לאחד - השתלות איברים. נחיתותנו בתחום חדשני ומורכב זה איננה נובעת מחוסר באנשי מקצוע מעולים או מהיעדר תשתיות ציוד מתאימות, אלא אך ורק מהחוסר המשוע בתרומות איברים מנפטרים בקרב הציבור.

• בואו להתעדכן בסרטונים ותמונות בלעדיות בפייסבוק שלנו

מזה שנים רבות אנו מוצאים את עצמנו בקביעות בעמדת נחיתות בתחום תרומות האיברים אל מול מרבית מדינות המערב, כאשר כמחצית מהנפטרים שיכולים היו להיות תורמי איברים, ולהציל כל אחד את חייהם של שישה עד שמונה אנשים, יורדים אלי קבר מבלי שקרוביהם ייתנו את הסכמתם לתרומת איבריהם להשתלה.

מינואר: קדימות לחותמים על אדי

לפני כשלוש שנים חוקקה הכנסת את [חוק השתלות האיברים](#), שהנו מהמתקדמים בעולם בסוגו. בחוק נכלל סעיף חדשני, ראשון מסוגו בעולם, המקנה לכל מי שמתחייב לתרום את איבריו לאחר מותו, באמצעות חתימתו על כרטיס התורם, קדימות בתור להשתלת איברים אם יזדקק לכך. מטרתו העיקרית של סעיף זה הייתה לעודד תרומת איברים לאחר המוות, ולמזער ככל הניתן את העוול החברתי של הענקת איברי תורמים לחולים המצהירים בריש גלי כי הם מתנגדים לרעיון תרומת איברים.

תיקון החוק לטובת הדתיים

"תרומת איברים - רק באישור הרב" / ד"ר איתי גל

ynet נודע כי ח"כ עתניאל שנלר (קדימה) יגיש בשבוע הבא הצעת חוק לפיה ניתן יהיה להתנות בזמן החתימה על כרטיס אדי את תרומת האיברים באישור איש דת ספציפי. "אנשים יחתמו על הכרטיס כדי לקבל קדימות בהשתלה - למרות שבפועל אין להם כוונה לתרום", אומרים גורמים בתחום השתלת האיברים. "מדובר בטענות חסרות שחר", אומר שנלר בתגובה

[לכתבה המלאה](#)

נוהל מתן הקדימות להשתלות לחותמים על כרטיס התורם (כרטיס אדי) יצא לדרך בינואר 2012, לאחר שבמהלך השנה ניתנה לכל תושבי ישראל הזדמנות לחתום על הכרטיס ולהנות מהקדימות בחלופי שנת ותק אחת בלבד בבעלות על הכרטיס.

לפי התקנות, החותמים על הכרטיס לאחר שנת 2011 יצטרכו להמתין שלוש שנים מיום חתימתם עד לקבלת הזכאות לקבלת קדימות בתור להשתלה.

באחרונה התבשרנו על [יוזמה חדשה של עמותת הנקראת "בלבבי"](#), הנתמכת על ידי רבנים בכירים בצינות הדתית, ובהם הרב דב ליאור, הרב יעקב אריאל, הרב חיים דרוקמן, הרב צפניה דרורי, הרב יעקב שפירא והרב שמואל אליהו.

היוזמה מקודמת על ידי ח"כ עתניאל שנלר, ומטרתה להנפיק כרטיס תורם ייחודי, שהחותם עליו יתנה את תרומת איבריו לאחר פטירתו באישור נציג מצוות "ערבים" המורכב מקבוצת רבנים, רופאים שהם גם רבנים או "נאמנים" שלהם בכל בית חולים.

במקביל הגיש בשבוע שעבר ח"כ שנלר [הצעה פרטית לתיקון חוק ההשתלות](#), שתידון מחר (א') בפני ועדת השרים לענייני חקיקה, שלפיה תעוגן בחוק זכותו של אדם להתנות את הסכמתו ליטול איבר מגופו לאחר מותו באישורו של איש דת מסוים. בשיחות ובדיונים מוקדמים שערכו יוזמי כרטיס "בלבבי" עם נציגי המרכז הלאומי להשתלות הובהר כי כוונתם להפיץ את הכרטיס החדש בצורה נרחבת מאוד בציבור הדתי, ובתמורה לזכות את החותמים עליו באותה קדימות בתור להשתלות שלה זכאים החותמים על כרטיס אדי.

הכרטיס החדש סותר את הרעיון ההומניטרי של הצלת הזולת באשר הוא אדם

 לחצו כאן להגדיל הטקסט

• **חותמים עכשיו:**

[לחתימה על כרטיס אדי מקוון - לחצו כאן](#)

• **פרוייקט תורמים חיים:**

[מתלבטים? היכנסו לפורום אדי ב-ynet](#)

הרבנים "ישגו" על הרופאים?

לכאורה, למתבונן התמים עשויה יוזמה חדשה זו להיראות יוזמה ברוכה שכל כולה נועדה ל"שם שמים", קרי הגדלת מספר הנהנים מתרומת איברים בישראל. אולם בחינה חוזרת של הנוסח שבו בחרו יוזמי כרטיס "בלבבי" ושל מהות היוזמה שמאחוריו מגלה עד מהרה את הנזק החברתי הטמון בו.

קריאה בצדו הקדמי של הכרטיס מגלה סילוף קל לכאורה, אך מהותי ביותר, בציטוט מהרמב"ם. בעוד שעל גבי כרטיס אדי של המרכז הלאומי להשתלות מצוטט במדויק הרמב"ם, המביא את מסכת סנהדרין במשנה ואומר "כל המקיים נפש אחת מעליו כאילו קיים עולם מלא" (הלכות סנהדרין, יב, ז), מופיע על גבי "בלבבי" הציטוט השגוי - "כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא".

לכאורה זו תוספת שולית, שאף שיש לה אסמכתא בודדת אחת בתלמוד הבבלי (אך לא בירושלמי), אין ספק כי מאחוריה עומדת כוונת מכוון עמוקה והצהרת כוונות ברורה של יוזמי הכרטיס. תוספת זו לפסוק המפורסם היוותה ברבות השנים נושא נרחב לדיוני חכמים, וההחלטה להביא בכרטיס החדש דווקא את הגרסה הבדלנית של העדפת בני ישראל בעת הצלת הנפשות סותרת את הרעיון ההומניטרי העמוק העומד בבסיס הפסוק המקורי - ובבסיס תרומת האיברים - של הצלת הזולת באשר הוא אדם.

אבל ציטוט שגוי במכוון זה מתגמד כשהופכים את הכרטיס ומתעמקים בהבנת ההתניה לתרומת איברים הרשומה בצדו השני ובמניעים לה. התנאי להסכמה לתרומת איברים שעליה חותם בעל כרטיס "בלבבי" הוא שתרומתו תיעשה רק לאחר קבלת אישור נציג מצוות "ערבים" שהם כאמור רבנים, רופאים שהם גם רבנים או "נאמנים" שלהם האמורים לאשר למשפחת הנפטר כי הליך קביעת המוות נעשה כהלכה וכי מותר להם לתרום את איברי יקירם.

כדי להבין את גודל הנזק הטמון בסעיף "תמים" זה, יש להיזכר בשנים הרבות שבהן שרר חוסר אמון מוחלט מצד נציגי הממסד הרבני הרשמי בישראל כלפי הקהילה הרפואית באשר לכשרותם של האחרונים לקבוע את מותו של אדם. באופן פרדוקסלי היה זה דווקא ח"כ עתניאל שנלר, מי שדוחף ומקדם היום את "בלבבי", שיזם וקידם את [חוקת חוק המוות המוחי-נשימתי](#), שנחקק במקביל לחוק ההשתלות והיה אמור להסדיר את המחלוקת רבת-השנים בין הרבנות הראשית לקהילה הרפואית.

בעידודו הפעיל והנלהב של ח"כ שנלר, גובש חוק מורכב זה, המגביל מאוד את יכולת קביעת המוות המוחי בישראל, וזאת בהסכמה מלאה מצד נציגי המערכת הרפואית, ששוכנעו לקבל על עצמם הדרכה הלכתית בדיני קביעת המוות ומערכת בקרה של הליך הקביעה עצמו לאחר מעשה, כל זאת תוך הבטחות חוזרות ונשנות שעם קבלת החוק החדש יתחולל השינוי המיוחל בעמדת הרבנות הראשית ורבנים מובילים רבים והם יתגייסו כאיש אחד לדרבן את צאן מרעיתם לראות בתרומת איברים לאחר המוות את מה שאכן רואה בה היהדות - מצווה נעלה.

ונהנה נחקק החוק והוא מקיים ככתבו וכלשונו באדיקות רבה על ידי הממסד הרפואי, אך בניגוד למצופה לא חל כל שינוי בעמדת הרבנות לנושא תרומת האיברים, ותמיכתה ועידודה המובטחים לנושא לתרומת איברים לא נשמעו כלל. כעת בא ח"כ שנלר ומנסה לקדם מהלך שיקעקע את החוק שהוא עצמו יזם ודחף, בהציעו הקמת גוף רבני מפקח חדש שיהיה מעין משגיח כשרות של הנוהל לקביעת המוות המוחי שהוא עצמו הגה.

"בלבבי" - שפל פוליטי וחברתי

עצם ההצעה להקמת גוף פיקוח שכזה על ידי מי שיזם את נוהל קביעת המוות משדרת לציבור הרחב מסר ברור של "ראו הוזהרתם", כביכול קיים עדיין צורך בפיקוח על התנהלות הרופאים, גם אם היא נעשית במדויק לפי החוק החדש. מסר זה, הבא ממי שקידם בעצמו את חוק המוות המוחי-נשימתי, קובע שפל חדש בעשייה הפוליטית ובאחריות החברתית.

יוזמי "בלבבי" היו יכולים לחסוך לעצמם ולכל תומכיהם את הטורח שבהנפקת כרטיס תורם חדש משל עצמם, לו היו מקבלים על עצמם את הנוסח הקיים כבר זה שנים בכרטיס אדי, כרטיס התורם הרשמי היחיד המאושר לפי חוק ההשתלות, ובו מצוי גם סעיף ההתניה האופציונלי שלפיו "בתקווה כי אוכל לעזור לזולת אני מצווה בזה ותורם לאחר מותי כל איבר מגופי שהזולת יוכל להיעזר בו להצלת חייו בתנאי שאיש דת לפי בחירת המשפחה יאשר את התרומה לאחר מותי".

רק מיעוט מקרב החתומים על כרטיס אדי עד כה בחרו בהתניה זו, וככלל לא נעשה בה כל שימוש לרעה. אנשי הדת שבהם נועצו בפועל משפחות התורמים שבחרו באפשרות זו היו ברובם מקרב עשרות הרבנים בישראל התומכים ומעודדים תרומת איברים.

אם כוונת יוזמי "בלבבי" הנה כוונה כנה לעודד את

הציבור לתרומת איברים בפועל לאחר המוות, יעודדו את צאן מרעיתם לחתום על כרטיס אדי ולסמן בו את סעיף ההתניה שהוזכר לעיל, וביום פקודה ימליצו למשפחות הנפטרים על מצוות תרומת האיברים.

מאידך גיסא, באם חלילה כוונתם רק להקנות לחותמים קדימות בתור להשתלות מבלי לממש בפועל את התרומה לאחר המוות, יוכל משרד הבריאות בקלות לשנות את נהלי מתן הקדימות להשתלה ולמנוע אותה מאותם חותמים שיבחרו באפשרות התרומה המותנית.

החוק הישראלי המעניק קדימות לחותמים על כרטיס התורם זכה להדים נרחבים בעולם כולו, ועיני רבים נשאות כעת אלינו בציפייה לחזות בתוצאותיו. חובה על כולנו, על כל מגזרי החברה, להתגייס למען המטרה האמיתית של הצלת חיי אדם ולהימנע מכל מהלך העלול לטרפד השגת יעד זה.

הכותב הוא מנהל היחידה להשתלות לב במרכז הרפואי שיבא בתל השומר וחבר ועדת ההיגוי של המרכז הלאומי להשתלות.

תגיות: תרומת איברים | אדי | השתלות איברים | תורמים חיים
[חזרה](#)